
Van de Redactie

Onzekerheid en het klimaat

door Roelof Salomons

Soms moet je als econoom op je tong bijten. Soms moet je het gewoon nog een keer uitleggen. Het laatste is het geval bij onderwerpen als onzekerheid en risico. In de collegezaal wordt het verschil goed uitgelegd. In het dagelijks taalgebruik worden beide termen vaak door elkaar heen gebruikt, terwijl ze wezenlijk van elkaar verschillen. Zeker als we het over de maatschappelijk relevante discussies hebben is het belangrijk. Bij onzekerheid mag je namelijk wel een rol van de overheid verwachten. Bij risico juist niet.

Het verschil tussen risico en onzekerheid is het best uit te leggen met een beetje kansrekening. Bij risico weten we de kansverdeling. Bij onzekerheid is de kansverdeling onbekend. Zie risico als het gooien met een dobbelsteen.

Je kent de kansverdeling. Bij onzekerheid is dat niet het geval. Daar ken je de mogelijke uitkomsten niet en kan je die ook nergens uit afleiden. Het verschil in de praktijk? Vraag maar eens aan verzekeraars om iets onzekers te verzekeren. Kansloos. Een aardbeving? Pech gehad. Die schade is niet te verzekeren.

Onzekerheid en risico brengen ons meteen bij twee discussies waarbij liberalen elkaar in de haren vliegen. Laten we het hebben over de rol van de markt. En over dat andere heikele onderwerp: de klimaatdiscussie.

Klimaatverandering is een beladen onderwerp, maar feiten kunnen niet worden betwist. De temperatuur op aarde is nu gemiddeld 1°C hoger dan in de afgelopen

---

eeuw. Het gebakkelei over de opwarming van de aarde gaat vooral over verwachtingen. En zodra oorzaak en gevolg aan bod komen, valt iedereen over elkaar heen.

Als gevolg van technologische ontwikkelingen is in de afgelopen 150 jaar de levensstandaard toegenomen en de extreme armoede gedaald. Het gemiddelde wereldinkomen is in die periode met bijna een factor 10 gestegen. De keerzijde is een stijgende temperatuur op aarde, een hogere zeespiegel en extremer weer. Economische groei en klimaatverandering hangen samen.

William Nordhaus, econoom en Nobelprijswinnaar voor economie (2018), ontwikkelde als eerste een wiskundig model dat duidelijk maakt hoe economische groei, CO₂-uitstoot en klimaatverandering op elkaar inwerken. Marktfalen speelt hierbij een rol. Doordat bedrijven en consumenten de directe (vervuilings)kosten van hun gedrag niet zien, leidt een volledig vrije markt tot extra vervuiling. Hier is dus een (schone) taak weggelegd voor de overheid. Nordhaus pleitte als een van de eersten voor een wereldwijde belasting op CO₂.

Laten we aannemen dat een hogere groei nadelige effecten heeft op het klimaat. En we geven ook de experts gelijk: de opwarming van de aarde gaat sneller dan verwacht, en moet worden beperkt tot 1,5°C. In dat geval hebben economen een oplossing: een belasting op CO₂. Niet alle bedrijven en consumenten zullen er blij mee zijn.

Ik weet dat er bij meerdere lezers de nekhaaren nu overeind staan. Houd dat nog even vast. De nuance komt zo. Eerst risico en onzekerheid. Hoe de klimaateffecten zullen uitwerken weten we niet. Dat is onzeker. Je kunt je er dus ook niet tegen verzekeren. In mijn beleving is er dan een maatschappelijk belang voor de overheid om iets te doen. Maar ... nu de nuance. Het is natuurlijk onzin om enkel en alleen naar de overheid te kijken. Er is wel degelijk een rol voor de markt.

Enerzijds kunt u als consument invloed uitoefenen. U weet echt wel dat T-shirts van één euro, de kiloknallers bij de supermarkt of negatieve milieueffecten van ongebreidelde groei gevolgen zullen hebben. Ergens wordt de prijs betaald. Dat is wel transparant. Het is niet onbekend.

Anderzijds bent u direct of indirect aandeelhouder van veel bedrijven. En ik weet uit eigen ervaring dat veel pensioenbeleggers duurzaamheid als criteria meenemen in hun beslissingen. De kosten van het aantrekken van kapitaal zullen dan wenselijk en minder wenselijk gedrag weerspiegelen. Als aandeelhouder kunt u het onderwerp nog hoger op de agenda zetten. Ik zou het zeker doen. Vermogen opbouwen voor later is leuk, maar het is ook fijn om er in een leefbaar klimaat van te kunnen genieten. Onze kerder wordt de wereld er echter niet van.

prof.dr. R.M. Salomons is hoogleraar Beleggingstheorie en Vermogensbeheer aan de Rijksuniversiteit Groningen en hoofdstrateg bij Van Lanschot Kempen.

